

Kringkastingsrådet

Oslo, 24. februar 2021

NRKs kulturdekning – klage

Norsk Komponistforening (NKF) klager med dette NRKs musikkprofil inn for Kringkastingsrådet. Vi ber Kringkastingsrådet vurdere i hvilken grad NRK oppfyller sitt kulturelle oppdrag som allmennkringkaster. Etter vår mening er musikk som kunstform i stor grad blitt borte fra NRK, noe som særlig rammer bredden av den norske musikken. I tillegg er den redaksjonelle musikkdekningen nesten fraværende.

NKF er en fag- og interesseorganisasjon for norske komponister, med formål å styrke profesjonelle komponisters politiske, økonomiske, faglige og sosiale interesser. Våre medlemmer står bak svært mangfoldige musikalske og tverrkunstneriske uttrykk, som til sammen motvirker ensretting og polarisering, og fremmer nytenkning, diskusjoner og sanselige opplevelser. De skaper lydkunst, installasjoner, orkestermusikk, kammermusikk, kor- og korpsmusikk, elektronisk musikk, performance, støy, jazz, scenisk musikk og filmmusikk. Til sammen representerer de alle de ulike komponistrollene i kunstmusikkfeltet. Vi arbeider for å sikre et vitalt musikkliv også for fremtiden. Det er viktig både for innholdet, og med tanke på hvor mange som arbeider med, berøres av og engasjerer seg for mangfoldet av uttrykk.

Denne bredden og helheten gjenspeiles ikke i NRK i dag. Vi viser til føringene i Kulturdepartementets vedtekter, nærmere bestemt NRK-plakaten. I hvilken grad er NRKs musikkprofil faktisk innenfor rammene av disse? NKF mener at NRKs musikkprofil ikke svarer til de krav og forventninger om redaksjonelt innhold, mangfold i kunstneriske uttrykk og bruk av norsk musikk, som NRK er omfattet av. Kritikken av dette har kommet fra flere hold gjennom flere år, uten at NRKs svar har gått til kjernen av den. NKF mener på den bakgrunn at nå er på tide med en uavhengig vurdering av spørsmålene NRKs kulturkritikere har reist. Vi ber Kringkastingsrådet om å se denne klagen opp mot de ulike formålsbestemmelsene i vedtektene, og vurdere om innholdet NRK produserer bygger tilstrekkelig opp under formålene.

Vi vil i det følgende redegjøre nærmere for grunnlaget i klagen. Først sier vi noe om hvilke problemområder vi har identifisert, og deretter om hvordan den manglende måloppnåelsen vi mener gjelder, viser seg i praksis på henholdsvis radio og TV. NRK har ved flere anledninger sagt at de "satser" på flere av de musikalske områdene kritikken omhandler, på internett og i nye formater. Vi har ikke funnet materiale verken på nett eller i andre formater som underbygger denne påstanden, og området holdes derfor utenfor i gjennomgangen som følger.

1. Klagegrunnlag

«Hvordan forholder NRK seg til mandatet sitt, å bidra til den store samtalen som kunst er? For at samtalen skal fungere, må publikum få tilgang til den, de må kunne høre, evaluere, ha diskusjoner. Uten sjangre som kunstmusikk og folkemusikk i NRK blir den borte for oss alle.»

Komponist og professor Henrik Hellstenius

I sitatet ovenfor, [fra et intervju med Ballade 2. april i fjor](#), formulerer Henrik Hellstenius det vi anser å være NRKs viktigste rolle for kunsten. Ordene hans speiler nettopp NRK-plakatens imperativ, om at «NRKs allmennkringkastingstilbud skal være kilde til innsikt, refleksjon, opplevelse og kunnskap gjennom innhold og tjenester av høy kvalitet» (§ 39). Hvordan løser NRK det samfunnsoppdraget?

Hellstenius vil ha en klargjøring fra NRK om de fyller sitt musikkmandat. Det er det vi også ber om her, men denne gang via Kringkastingrådet. Rådet bør ta i betraktning at dette er en diskusjon som skriver seg i alle fall tilbake til 2001. Da sluttet Synne Skouen, kultursjef i NRK og tidligere styreleder i NKF, [i protest](#) mot kuttene i NRKs kulturdekning. Siden har debatten jevnlig kommet opp igjen. Vi refererer i denne klagen til en del av kritikken fra de siste par årene, med utgangspunkt i [vår kronikk](#) i Dagsavisen fra 2019 (også gjengitt i Bergens Tidende). En rekke aktører har engasjert seg, med betydelig samstemthet. En liste med lenker er vedlagt nederst i denne klagen.

Det vi og andre kritikere savner, er en tilbakemelding fra NRK som ikke mest er en oppramsing av programmer og henvisning til spilleminutter, men som faktisk går inn på den strukturelle kritikken av NRK. Filip Roshauw – musikkritiker i Jazzkunst og Periskop – ber med sine [spørsmål til NRK](#) i Scenekunst 15.12.20 NRK være ærlige i sine tilbakemeldinger når de får kritikk, heller enn å insistere på at noe er en satsing, når det faktisk er et kutt. Når Roshauw selv – for å møte NRKs kvantitative argumentasjon – gjør en opptelling av musikkanmeldelser fremfor å se på variabler som redaksjonell plassering mv, finner han uansett bare 34 i 2020. Han konkluderer gjennomgangen med at: “Dekning av store områder mange musikkinteresserte kan finne på å identifisere norsk musikkliv med, som metal og tungrock, jazz og omegn, åpen klasse, samtidsmusikk, elektronisk musikk, folkemusikk, både fra Setesdal og Senegal, er totalt fraværende. Barnemusikk finnes ikke.”

Hva ligger det da egentlig i det NRK omtaler som en «ny, bred satsing på kulturanmeldelser», og at kulturkritikken når ut til «langt flere enn tidligere»? Vi mener at NRK må svare for sitt ansvar og sin rolle opp mot NRK-plakatens føringer. Vi ser tre hovedproblemområder i NRKs musikkdekning:

I: NRK gir ikke samfunnet bredde og mangfold lenger. NRK forventes etter NRK-plakaten å «tilby nyheter, aktualiteter og kulturstoff for både smale og brede grupper, herunder egne kulturprogrammer. Tilbudet skal gjenspeile det mangfoldet som finnes i befolkningen» (§ 42) og den «skal ikke være styrt av kommersielle hensyn» (§ 45).

Spørsmålet er da hvorfor «NRK dekker den samme kvadratcentimeteren kultur som alle andre». Fagredaktør for musikk i Scenekunst.no, Hilde Halvorsrød, «brølte» dette i sin [kronikk](#) før jul. Å legge til rette for enkeltindividets, medienes og kunstnerens mulighet til å ta del i samfunnsdebatten fra sine ståsteder, er en verdi for NKF. Vi opplever det derfor som et paradoks at hensynet til

redaksjonell frihet benyttes som argumentasjon for en utvikling vi har sett over tid i NRK: Mangfoldet av norsk musikk så vel som fra utlandet må vike plass for en langt mer ensidig presentasjon. Den nye kanalstrategien jobber i realiteten *mot* NRKs samfunnsoppdrag.

II: Norske musikkscapere får ikke rom. NRK har som allmennkringkaster i henhold til vedtektene «ansvar for formidling av norsk kultur og bred variasjon i norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer» (§ 17). NRK har med dette en sentral rolle for å holde landets nasjonale musikkidentitet levende. Dette formålet ivaretas ikke. NRK kan teknisk sett oppfylle det satte kravet til norskandel, uten å ha spilt noe musikk komponert av norske opphavere. Grunnen er at det ikke er formulert noe krav som sikrer dem, eller for formidling av den nye norske musikken. Dette har konsekvenser for norske komponister og med det norsk kulturarv.

III: Redaksjonelt innhold mangler. NRKs tilbud skal i henhold til NRK-plakaten (§ 21) «i hovedsak være av redaksjonell karakter. NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping. NRKs tilbud skal ha tematisk og sjangermessig bredde. NRKs tilbud skal appellere til alle aldersgrupper.»

Disse ambisjonene må også gjelde for musikkfeltet. NRK har imidlertid svært begrenset redaksjonell omtale av musikk, og tar for lite ansvar for å sette musikk og lydkunst inn i en samfunnsmessig kontekst. NRK-plakatens krav om nyskaping oppfylles ikke gjennom å opptre som en spilleliste, og en vurdering av om man oppfyller plakaten og hva man skal satse på videre, kan ikke basere seg for mye på lytteminutter. Emil Bernhardt – musikkritiker i Morgenbladet – tok i [sin kommentar](#) i Scenekunst 9. desember 2020 for seg NRK sin tekniske og kvantitative måte å møte redaksjonell kritikk på, og skriver at «det handler ikke om hvor mange programmer, kanaler, sendeflater og minutter NRK kan liste opp. Den handler om hva som – kvalitativt, ikke kvantitativt – skjer på disse sendeflatene. Enda mer konkret: Kritikken handler ikke om hvor mange sekunder f.eks. opera NRK (klassisk eller P2 – det er likegyldig!) sender i uka, men om måten operakunst blir presentert, behandlet og diskutert på.» Sagt på en annen måte: Det er forskjell på å presentere opera som kunstform i sin fulle bredde og å spille hits fra “La Bohème” på repeat. Begge deler kan gi mange antall avspilte minutter, men det sier ingenting kvalitativt om innholdet. Det første kan være en viktig del av NRKs oppdrag, mens det andre trenger vi strengt tatt ikke at NRK gjør – det kan alle i stedet få gjennom en spilleliste på en strømmetjeneste, og det trenger heller ikke koste milliarder.

Under vil vi gå gjennom hvordan disse utfordringene viser seg på ulikt vis i henholdsvis radio og TV.

2. Om profilen i NRK Radio

Kanalstrategien ekskluderer bredden

NRK gikk med omleggingen til ny kanalstruktur bort fra NRK P2 som en bred musikalsk kanal. Bredden har ikke blitt tatt opp i de andre kanalene. Omleggingen har i stedet gått ut over *alle sjangre* som før ble spilt på P2, blant annet norsk jazz og klassisk kunstmusikk. NRK har argumentert med at disse sjangrene nå har fått sine *egne* kanaler – NRK Klassisk og NRK Jazz. Som vårt statistiske

materiale fra TONO vil vise i neste avsnitt, er dette i realiteten ikke tilfelle. De snevre musikkprofilene for hver av de nye sjangerkanalene ekskluderer store deler av feltene de i navnet utgir seg for å handle om. Slik har NRK blitt smale i forsøket på å favne alle.

NRK opplyser i den siste [tilsynsrapporten til Medietilsynet](#) at «NRK P2 har spesialprogram som dekker sjangrar som kunstmusikk, jazz, litteratur, språk, verdsmusikk og folkemusikk. Samstundes jobbar NRK kontinuerleg med å tilpasse seg endringane i måten publikum konsumerer innhald på. Mens NRK P2 tidlegare var bygd opp med ulike spesialprogram, har NRK i 2019 halde fram utviklinga mot lengre flater med eit stort mangfald av ulike kulturuttrykk. Daglege flater som Studio 2, Kulturstripa og Drivkraft dekker eit stort spenn i kulturfeltet, frå populærkultur til aktuelle saker om kunstutstillingar, symfoniorkester og arkitektur».

Vi er ikke enige i Medietilsynets vurdering. Formuleringer som den over skjuler realitetene gjennom å gruppere mange underprioriterte felt til en stor samlepost. Eksempel: Det finnes ett enkelt timelangt ukentlig radioprogram for samtidsmusikk i en total sendeflate på over 2500 timer per uke. Det er snakk om brøkdeler av en promille. Vi mener at endringene for å tilpasse seg «konsumeringen» av musikk, hverken passer inn i den musikalske kulturarven eller samtiden. Den harde oppdelingen i sjangre, musikkprofiler og spillelister, hvor bare små fliker av sjangrene vises frem, er nettopp ikke slik vi lytter til eller opplever musikk. Musikkens funksjon begrenses nå til underholdning og fyllstoff, og mennesket til en endimensjonal og glupsk forbruker. Vi opplever at programmeringen blir styrt av tall som er lette å måle, og ikke av ideer, tanker og verdier som er viktige å måle seg mot. I NRK er musikken pauseinnslag fra småpludringen, den er bakgrunnsstøyen. Den er det alle kan akseptere, men ikke det de nødvendigvis liker eller helst vil ha.

I tillegg spilles betydelig mindre musikk på P2 nå, sammenliknet med tidligere. Dette forholdet er underkommunisert av NRK. I 2015 samlet flere musikkorganisasjoner (blant dem NKF) seg til et opprop. Organisasjonene, som til sammen representerer 14 000 aktører i musikkfeltet, peker på at NRK er i ferd med å strupe en redaksjon som er viktig for norsk musikkliv. I et intervju i Dagsavisen viste nestleder i Creo – forbundet for kunst og kultur, Anders Hovind til at «Vi har gått gjennom P2s sendeskjemaer for 2005, 2010 og 2015 og sett hvordan antall timer musikk ukentlig er redusert. Det var stabilt fra 2005 til 2010, men fra 2010 til 2015 er nedgangen på 25 prosent i antall timer musikkprogrammer. Det synes vi er alarmerende».

Samtidig lytter nesten 300 000 nordmenn på P2. Folk har ikke delt seg i 13 biter tilsvarende NRKs sjangerkanaler. Komponist Henrik Hellstenius etterspurte i intervjuet nevnt ovenfor hvordan NRK da har tenkt å bevare den brede formidlingen av musikkunsten, og spør om ikke den store samtalen skal foregå i den prosentandelen som lytter på P2. Hellstenius er kritisk til å henvise det han ser på som en viktig, større samtale for de mange, til både mindre lyttertall og en «ubehandlet» plass. Han frykter at kunstmusikken henvises til spesialkanalen NRK Klassisk, og at den nyskrevne musikken i så fall forsvinner: «Kanalene spiller i hovedsak korte, eldre enn 1920-verk. Intet nytt. De spilles av uten kontekst, uten sammenheng, og så vidt jeg har forstått, uten krav om norskandel. NRK Klassisk har et

snitt på 84 000 lyttere. Så mitt spørsmål til Marius Hoel blir: Ivaretar dere den samtalen som kunstarten er en del av?»

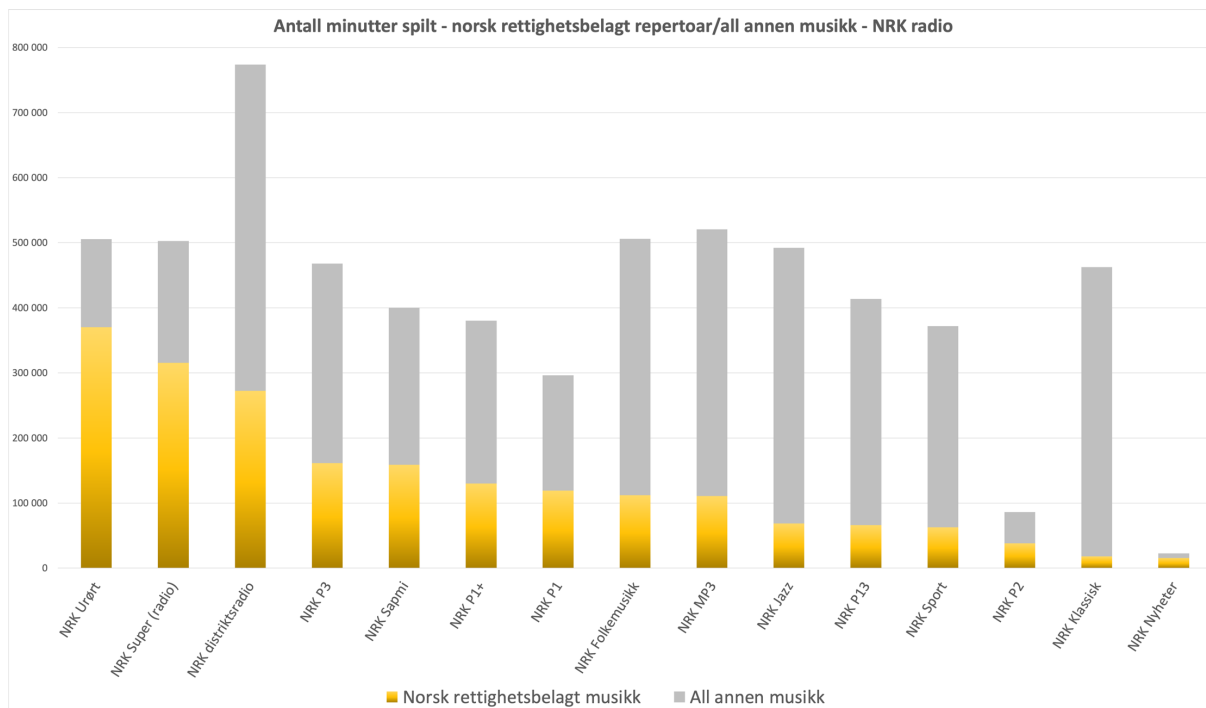
Når det gjelder profilen på de programmene NRK trekker frem for å svare på kritikken, så bærer også de preg av en utvikling mot det snevre og enkle som er NKFs og flere andres gjennomgående kritikk. «[Slarv med kjendiser](#) har invadert norske medier. Med NRK P2 faller den siste skansen», skrev arkitekt og kritiker Gaute Brochmann i Morgenbladet 7. mai 2020, og siktet til at kulturprogrammet Drivkraft i hovedsak er basert på kjendisslaveras.

Den norske musikken har ikke lenger plass

Som nevnt har spilleminutter stor plass i NRKs argumentasjon og egenrapportering, for å underbygge at de har en mangfoldig profil. Vi har sett på noe av statistikken, og er ikke enig. Grafen under viser andelen rettighetsbelagt musikk skrevet av en norsk komponist eller låtskriver, målt mot all annen musikk NRK brukte i 2019. Som vi ser, spilles et svært lavt antall minutter med musikk i P2, sammenlignet med P1 og P3. Av grafen går det frem at andelen musikk skrevet av en norsk opphaver i NRK Klassisk og Jazz er *betydelig lavere enn det den var på P2, og marginal sammenliknet med alle radiokanaler i grafen*. Minuttantallet for ny norsk musikk på NRK Klassisk er om lag på samme nivå som på NRK Nyheter. Minuttantallet utgjorde i 2019 dermed bare litt over en tiendedel av antallet minutter norsk musikk som spilles på eksempelvis P3: 18 000 minutter mot 160 000 minutter.

Videre er om lag halvparten – ca. 20 000 minutter – av musikken på P2 som er skrevet av en norsk opphaver, *programvignetter*. NRK P2 spiller altså mer programvignetter enn NRK Klassisk spiller musikk skrevet av norske komponister fra de siste 100 årene. Dette underbygger vår påstand om at musikken som kunstform er betydelig svekket hos NRK.

Andelen musikk av norske opphavere på NRK Jazz ligger noe over NRK Klassisk, men fortsatt betydelig lavere enn P1, P2 og P3. Den samme tendensen kan sees i kanalen NRK mPetre - Alltid musikk, som hovedsakelig spiller elektronisk musikk. Selv om mengden norsk musikk her er større enn i NRK Klassisk og Jazz, er prosentandelen av totalen svært lav.

(Tall fra TONO – NRKs musikkbruk i 2019. Hver linje på Y-aksen representerer 100 000 minutter musikk.)

NRK kan kanskje ha sine ord i behold når de sier at de oppfyller NRK-plakatens krav om 40 % norsk musikk i P1, P2 og P3. Grafen over viser imidlertid tydelig en dreining hvor bruken av musikk fra norske opphavere er kraftig snevret inn, og at mangfoldet av musikkuttrykk er nedprioritert, slik at publikum får et magert tilbud. Tall fra TONO viser også at andelen norsk *rettighetsbelagt* musikk på NRK Jazz og NRK Klassisk, er svært lav – rundt 16-17 prosent. Videre gjemmes de delene av bredden som fortsatt finnes, bort. Slik har NRK alltid noe å trekke frem når de kritiseres, uten at det egentlig har noen særlig prioritert plass i den overordnede profilen.

Intensjonen med NRK-plakatens krav har slik vi ser det vært det stikk motsatte. Utviklingen strider også mot det vi oppfatter er NRKs samfunnsoppdrag, ikke minst det kulturelle aspektet av oppdraget. Vi mener at de store offentlige bevilgningene fordrer at NRK ikke utelukkende gjør kommersielle prioriteringer, jf. NRK-plakatens krav. I stedet bør NRK balansere satsingene slik at de spiller virksomheten som utfolder seg i musikklivet i Norge, bidrar til å stimulere det og gir lyttere over hele landet tilgang til et mangfold av kunstneriske ytringer.

Redaksjonelt innhold erstattes med pludring

Utviklingen til NRK gjennom de siste årene er at det redaksjonelle innholdet svekkes, og «spilleliste-preget» blir mer fremtredende. I henhold til statistikken fra TONO utgjorde jingler og vignetter dobbelt så mye av P2s sendetid som konsertopptakene i 2018.

NRK har også blitt kritisert for mangel på substans i mye av det redaksjonelle stoffet. Som kulturredaktør Arne Borge i Vårt Land skrev (25. juli 2020): «Det andre problemet er at kulturstoff

langt på vei har blitt ensbetydende med koseprat. På politikkområdet er konfliktorientert meningsbrytning selvsagt, men når det kommer til kulturflatene så har rikskringkasteren favorisert en anbefalings- og «like»-kultur. Radioprogrammet og podkasten Kulturstripa er et godt eksempel på dette. Her har journalistene med seg nye anbefalinger av TV-serier og podkaster de «elsker», uten å nødvendigvis ha et særlig godt vokabular for hvorfor de liker det. Det er som om de tenker at entusiasmen alene skal bære dem – noe som er naturlig i et miljø med få motforestillinger.»

Erling E. Gulbrandsen, professor i musikkvitenskap og tidligere programmedarbeider i NRK P2, følger opp [i Scenekunst 10. desember i fjor](#): «Kunstmusikklivet i Norge er stort og rikt, med hundretusener av aktører og lyttere som gjerne vil skakes litt og gjerne vil gå i dybden. Innimellom. NRK misforstår oppdraget, og behandler kunstmusikk mer og mer som et ensidig spørsmål om smakebiter, koseradio og pludring. Dette er pinefullt for mengder av lyttere. Dette er et faktum».

Det blir litt som om nyhetsdekningen kun skulle bestått av «Norge rundt». Det ser ut som at nisjekanalene ikke er gitt tilstrekkelige ressurser til å produsere innhold som setter musikken i en kontekst. Programmer som presenterte og diskuterte musikk – som Spillerom, Musikkantikk, Poesitid og Visebølgen – har blitt lagt ned uten at noe har fylt det redaksjonelle rommet. Igjen sitter lytteren med en fattig forståelse av musikk. Musikken som presenteres er lite variert, og settes ikke i en større kulturell kontekst koblet til for eksempel filosofi, historie, politikk, vitenskap og samfunn.

Omleggingen skriver seg tilbake flere år. I et [intervju i Aftenposten](#) i 2015 sier musikkviter og kulturjournalist Halfdan Bleken, som i likhet med en rekke andre sluttet i Kulturavdelingen i NRK, at han gir seg blant annet på grunn av «et stadig synkende journalistisk ambisjonsnivå».

Komponist, musiker og journalist Erling Wicklund sier i samme oppslag at «Dagens ledelse har liten forståelse for selve ideen bak NRK. Da blir det virkelig skummelt. Hvor ofte sender NRK fra Operaen? Hvorfor er NRK Jazz en ubemannet automatkanal? Hele fagfelt er i fare».

Konsekvensen for publikum peker Eivind Buene på i sin [kronikk i Klassekampen](#) før jul: «(..) hvor skulle jeg begynne å lete, jeg som startet på scratch, som ikke kunne forskjellen på Schubert og Stockhausen, på Berio og Beethoven? Ikke på NRK, i alle fall. Den tiden er forbi. Vi lever i en annen tid. Stemmene finnes der fremdeles, et eller annet sted inne i radiohuset. Men de er stort sett brakt til taushet, eller får løyve til å stikke sine musikalske hoder frem et par ganger i året med lister over den beste julemusikken eller klassiske sommerperler. Vi har NRK Klassisk, som durer og går med en endeløs velling av sviskekompott, innannonsert av entusiastiske NRK-mennesker, men musikken blir ikke diskutert eller problematisert».

3. NRK TV

Musikk for alle bortsett fra musikere

En tydelig hovedtrend for NRK TV er at programmer som involverer musikk i stor grad tar form som talentkonkurranser og underholdningsprogrammer. Hellstenius tar i ovennevnte intervju ikke engang for seg TV i sin kritikk, fordi han «mener TV har gitt opp å formidle den nye kunstmusikken, også kjent som samtidsmusikk». Flere har pekt på det samme, og sist ut er Elin Sofye Rabbevåg-musikkterapeut og artist. I [en kronikk i VG](#) den 12. februar i år skriver hun at hun «savner tiden da norske artister ikke trengte å gjemme seg bak masker eller syng coverlåter i en eller annen konkurranse». Hun fortsetter: «Alle rene musikkprogrammer har blitt erstattet med musikkkonkurranser, helst frontet av kjendiser som resirkuleres fra det ene konseptet til det andre. Ting var ikke alltid bedre før, men jeg mimres med fryd tilbake til 90 tallet da jeg hver fredag benket meg foran TV ruta for å se «Topp 20». Så var det «Lydverket» på 2000 tallet - kanskje det beste musikkprogrammet på NRK noensinne. Den gang da «Kjempesjansen» gav helt ukjente talenter mulighet å vise seg».

I dag har derimot artister og komponister liten sjanse til å få framføre eller få framført sitt repertoar i NRK TV, skriver Knut Nærum i en [kronikk i Dagbladet](#) før jul. For NRK 1 er musikk for smalt og for rart, påstår han, og fortsetter: «Det er ikke det at det ikke er musikk på NRK. Det er bare det at hovedkanalen ikke lenger byr på egne, regelmessige program hvor levende musikere – i *noen* sjanger – får vise seg for et stort publikum».

NRK har kun én fast programpost for musikk på TV i dag: Hovedscenen. Innholdet her er i tillegg nesten utelukkende *eldre* klassisk musikk. Slik bidrar ikke NRK til å ivareta norsk kulturarv og musikkulturell identitet. En rekke sjangre er utelatt også her, i likhet med på radio. Det er ingen faste tv-programmer for jazz, folkemusikk, elektronisk musikk, eksperimentell musikk, eller populærmusikk.

Bred presentasjon av musikken nedprioriteres også når NRK lager enkeltstående programmer som handler om nettopp musikk: I sendingen fra utdelingen av Nordisk Råds Musikkpris i 2018, en pris som i hovedsak retter seg mot komponister innen klassisk samtidsmusikk, ble det ikke spilt et eneste sekund av denne musikken, verken av de 6 nominerte komponistene eller av andre. I stedet fikk man servert to innslag med artister fra en helt annen og populærmusikalsk sjanger. Bredden av musikk får ikke en gang slippe til på sine egne arenaer. Det er som om en sending fra Øyafestivalen ikke skulle inneholdt popmusikk. NRK ser ut til å ha glemt at det er nisjene som til sammen utgjør bredden.

Hvorfor engasjeres ikke norske musikere og komponister?

I forlengelsen av det ovenstående følger også at lite ny musikk, og få norske komponister, blir presentert. Det er ikke noe krav til norskandel i musikken som spilles på NRK TV. Men: NRK **skal** i henhold til NRK-plakaten «*bidra til å fremme nye talenter og lokale artister*» og de skal «*formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer (§ 17)*. I dag er det etter vår mening altfor lite bevissthet omkring hvordan NRK skal jobbe for å oppfylle disse viktige ambisjonene

for norsk musikkliv. En [gjennomgang gjort i Klassekampen](#) viser at flere store NRK-programmer bruker lite norsk musikk. For eksempel har dokumentarserien «Puckers», komiserien «Førstegangstjenesten», dramaserien «Stolthet og forfall», dokumentarserien «Valpeskolen» og NRK Super-serien «Klassen» alle en norskandel på under 25 prosent. Musiker Rita Eriksen tar i saken til orde for at NRK bør etterstrebe og bruke minst 40 prosent norsk musikk i sine TV-produksjoner. I en [oppfølgingssak i samme avis](#) foreslår musiker Kriss Stemland videre at norske komponister bør få lage musikken til flere TV-produksjoner. For norske komponisters inntektsforhold, ikke minst i en krevende pandemisituasjon som vil vare også fremover, ville det ha betydd mye. NKF viser her til at norske myndigheter har bevilget betydelige midler til å kunne flagge hjem og opprettholde norsk film- og serieproduksjon.

Redaksjonelt innhold om musikk? Ikke i NRK TV

«[Jeg melder meg på det store hylekor-slaget](#)» meddelte journalist Egon Holstad den 21. januar i år. Han mener at NRK TV ikke er i nærheten av å ta samfunnsoppdraget sitt på alvor når det kommer til hvordan musikk formidles på TV og at de aldri har vært gode på å behandle TV- og musikk-journalistikk. Holstad mener dekningen ble verre enn noen gang da Lydverket ble nedlagt i 2012, og tar til orde for i det minste å erstatte dette programmet. Han minner om at også musikere er blant de som bidrar med 6 milliarder til NRK hvert år.

Når musikk først trekkes inn i aktualitetsdebatten, så skal det gjerne være show, nå sist i form av pannebåndspising. [Det bizarre NRK-sirkuset fortsetter](#), skriver Holstad i en ny kommentar den 24. februar, etter at NRK viet hele NRK Debatten til vendettaen mellom artisten TIX og Dagbladet-anmelderen Anders Grønneberg. Holstad kaller seansen harakiri for åpen scene og et bevis på at NRK ikke behandler med respekt for musikken: «Musikkjournalistikk bedrives ikke. Debatten var bare nok en bekreftelse på dette. Selv når det var tilløp til noe som kunne vært interessant, jazzes det hele bare til. Midt i debatten kom nemlig den ovennevnte kokken heseblesende ut i rommet og minnet oss på om dette».

Det kan være lett å tro at det folk vil ha, er umiddelbar tilfredsstillelse og arrangert etteraping av virkeligheten på hotell, farmer og dansegulv, alt med en eller annen form for maske. Men det som virkelig treffer, er «Hurtigruta minutt for minutt» og samtaler med einstøinger som bor i ei koielangt til skogs. Debattprogrammet Dagsnytt 18 er helt blottet for staffasje og smisk med publikum, og har i stedet all sin tyngde på substans. Det har likevel bred appell, og viser at det er rom for begge deler. Vi tror at NRKs mange kritikere som vi har referert til her, treffer noe hos mange utover.

4. Hva bør gjøres

NKF er helt enige i at omlegging og fornyelse av NRKs kulturdekning har vært nødvendig for å gjøre kanalen relevant for en ny tid med endrede medievaner i en digital tidsalder. Problemet er at målet overhodet ikke er nådd. NRK har som kulturkanal ikke blitt mer, men mindre relevant og aktuell. I dag er musikk som kunstform i realiteten borte fra NRK, i tillegg til at den har blitt løst fra sin samfunnskontekst. Vi trenger derfor en helt ny musikk- og programpolitikk.

Den 1. januar 2021 trådte en ny mediestøttelov i kraft, og med det et system hvor den statlige styringen av media får en fireårssyklus. I Ballade sin [oppsummering av debatten](#) om NRK (18. januar 2021), sier statsråd Abid Raja at han derfor vil vente til arbeidet med budsjettproposisjonen i 2023 med å vurdere NRKs oppdrag.

Vi mener at den grundige og massive kritikken fra kulturaktører og andre, gjør at arbeidet med å gjennomgå og utvikle NRKs kulturprofil – herunder NRK-plakaten – ikke kan vente i flere år til. Denne klagen og Kringkastingsrådets vurdering av hvordan NRKs musikkprofil står seg opp mot formål og krav i NRK-plakaten, ser vi på som et viktig bidrag inn i et arbeid som bør starte nå.

NKF ønsker også en politisk diskusjon om hvilke føringer NRK skal ha. En behandling i Kringkastingsrådet vil inngå i en mer grunnleggende debatt om hvordan NRK utøver sin rolle i samfunnet. Raja sier i intervjuet med Ballade at prinsippet om armlengdes avstand er styrket med den nye loven, hvor Medietilsynet har fått lovfestet sin uavhengighet. Han mener videre at han ikke ser det som sin oppgave å detaljstyre eller kommentere dekninga av kunst og kultur i NRK, og sier: *«Det er Medietilsynet som vurderer om NRK overholder styringssignalene. På den bakgrunn er det ikke naturlig at jeg som kulturminister uttaler meg om NRKs programmer eller om NRK oppfyller sine forpliktelser».*

Her ser det ut til å være noen misforståelser hva gjelder styring og redaksjonell frihet. Vi er enige i at NRK ikke skal detaljstyres, at staten ikke kan blande seg inn i redaksjonelle vurderinger og at kulturministeren selvsagt ikke skal uttale seg om enkeltprogrammer. Men det er *definitivt* kulturministeren som har ansvar for å påse at NRK fyller sin funksjon som allmennkringkaster, og at de med det ivaretar det samfunnsoppdraget som er pålagt dem gjennom de lover og vedtekter som nettopp Kulturdepartementet forvalter. Inkludert i dette er de institusjoner og prosesser som er etablert med det formål å sikre denne styringen, som Kringkastingsrådet og Medietilsynet og Medieklagenemnda. Prinsippet om armlengdes avstand betyr *ikke* fravær av styringsansvar. Videre betyr delegering av myndighet til Medietilsyn og Kringkastingsråd *ikke* at Kulturdepartementet har sagt fra seg det øverste ansvaret for hvordan NRK utøver sitt lovpålagte ansvar. Tvert imot eksisterer disse institusjonene fordi norske myndigheter *skal* blande seg inn i NRKs profil, her forstått som en vurdering av om profilen er egnet til å oppfylle kravene som stilles til dem.

Vi har til slutt en merknad angående Medietilsynet. Det skal som tilsynsorgan for blant annet NRK påse at NRK-plakaten etterlevs. Så langt vi kan se har imidlertid ikke Medietilsynet hatt noen reell evaluering av kvaliteten på i hvilken grad NRK løser sitt samfunnsoppdrag opp mot kravene og formålene i NRK-plakaten. For 2019 vurderte Medietilsynet at NRK hadde *«eit variert og breitt kulturtilbud som retta seg mot ulike publikumsgrupper»*, og at *«NRK i 2019 oppfyller kravet om å tilby kulturstoff til både smale og breie grupper, inkludert egne kulturprogram»*.

Tilsynsrapporten med denne konklusjonen er imidlertid kun basert på NRKs egne rapporter, som blir referert til uten at det ser ut å bli gjennomført noe reelt selvstendig tilsyn. For å få til det må også andre vurderinger enn NRKs egne evalueringer legges til grunn. Tilsynet kan således ikke svare på den

kritikken og innvendingene som har kommet, og som vi er opptatt av. Det gjenstår å se om lovfestingen av tilsynets funksjon endrer måten tilsynet utføres på. NKF mener uansett at det er Kringkastingsrådet som nå er nærmest til å gjøre den vurderingen som vi ber om her.

Jørgen Karlstrøm

Stine Sørli

Styreleder

Nestleder

Vedlegg: Liste over siterte saker og kronikker, kronologisk

Dagbladet 16.01.01: Kultursjef går i protest mot NRK

<https://www.dagbladet.no/kultur/kultursjef-gar-i-protest-mot-nrk-kutt/65680748>

Dagsavisen 10.04.15: Felles P2-protest

<https://www.dagsavisen.no/kultur/felles-p2-protest-1.349899>

Aftenposten 30.08.15: NRK-medarbeidere slutter i protest

<https://www.aftenposten.no/kultur/i/yXqr/nrk-medarbeidere-slutter-i-protest>

Dagsavisen 10.07.19: NRKs tankegang rundt musikk passer ikke til samtiden (Norsk Komponistforening)

<https://www.dagsavisen.no/debatt/nrks-tankegang-rundt-musikk-passer-ikke-til-samtiden-1.1551928>

Ballade 02.04.20: Ny musikk skyves vekk i NRK

<https://www.ballade.no/kunstmusikk/frykter-samtidsmusikken-forsvinner-fra-nrk/>

Morgenbladet 07.05.20: Slarv med kjendiser har invadert norske medier. Med NRK P2 faller den siste skansen (Gaute Brochman)

<https://morgenbladet.no/kultur/2020/05/slarv-med-kjendiser-har-invadert-norske-medier-med-nrk-p2-faller-den-siste-skansen>

Scenekunst 03.12.20: Om å brøle for NRKs døve ører (Hilde Halvorsrød)

<http://www.scenekunst.no/sak/om-a-brole-for-nrks-dove-orer/>

Scenekunst 07.12.20: NRK og musikken (Marius Hoel)

<http://www.scenekunst.no/sak/nrk-og-musikken/>

Scenekunst 09.12.20: *Marius Hoels florlette floskler (Emil Bernhardt)*

<http://www.scenekunst.no/sak/marius-hoels-florlette-floskler/>

Scenekunst 09.12.20: *Vi radiolyttere er verken blinde eller døve (Magdalene Thomassen)*

<http://www.scenekunst.no/sak/vi-radiolyttere-er-verken-blinde-eller-dove/>

Dagbladet 12.12.20: *La dem ta av seg maska (Knut Nærum)*

<https://www.dagbladet.no/meninger/la-dem-ta-av-seg-maska/73166716>

Scenekunst 15.12.20: *Tre spørsmål til Marius Hoel (Filip Roshauw)*

<http://www.scenekunst.no/sak/tre-sporsmal-til-nrks-marius-hoel/>

Scenekunst 22.12.20: *NRKs oppdrag må tydeliggjøres (Norsk Komponistforening)*

<http://www.scenekunst.no/sak/nrks-oppdrag-ma-tydeliggjores/>

Klassekampen 11.01.21: *Å lære å lytte (Eivind Buene)*

<https://klassekampen.no/utgave/2021-01-11/a-laere-a-lytte>

itromsø 16.01.21: *Velkommen til det store hylekor-slaget! (Egon Holstad)*

<https://www.itromso.no/feedback/kommentar/2021/01/16/Velkommen-til-det-store-hylekor-slaget-23329959.ece>

Ballade 18.01.21: *NRK og musikken: Raja venter på mediestøttegjennomgang*

<https://www.ballade.no/media/nrk-og-musikken-raja-venter-pa-mediastottegjennomgang/>

Klassekampen 28.01.21: *Etterlyser norske sanger*

<https://klassekampen.no/utgave/2021-01-28/etterlyser-norske-sanger>

Klassekampen 29. januar: *Savner original musikk*

<https://klassekampen.no/utgave/2021-01-29/savner-original-musikk>

VG 12.02.21: *NRK er i ferd med å tape sjela si! (Elin Sofye Rabbevåg)*

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/weKrg5/nrk-er-i-ferd-med-aa-tape-sjela-si?>

VG 23.02.21: *Det bisarre NRK-sirkuset fortsetter (Egon Holstad)*

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/kRQl8k/det-bisarre-nrk-sirkuset-fortsetter>